Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Kirje

8.6.2023

VN/13364/2023
VN/13364/2023-SM-1

Jakelussa mainituille

Sisäministeriön lausunto

Sisäministeriön lausunto lakivaliokunnalle

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisestä

Sisäministeriö kiittää mahdollisuudesta esittää lausuntonsa rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisestä annettavasta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta.

Sisäministeriö pitää kannatettavana asetuksella tavoiteltavia päämääriä kasvavan, rajat ylittävän rikollisuuden torjunnassa entistä paremmin. Rikosoikeudellisen menettelyn siirtäminen voi olla tarpeen useissa tilanteissa, mutta rikosoikeudellisen menettelyn siirtämistä koskevaa yhteistyömuotoa ei säännellä nykyisillä EU-tason toimilla. Yhdenmukaisen oikeudellisen kehyksen puute on tuonut mukanaan useita haittoja. Sen lisäksi, että useat samoja tapauksia koskevat syytetoimet vaikeuttavat syytetoimien koordinointia ja heikentävät niiden tuloksellisuutta, ne voivat vahingoittaa yksilöiden oikeuksia ja etuja ja johtaa päällekkäisiin toimiin. Yhteiset säännöt, joiden mukaisesti rikosoikeudellinen menettely voidaan siirtää jäsenvaltiosta toiseen, jotta rajat ylittävää rikollisuutta voidaan torjua tehokkaasti ja varmistaa, että rikos tutkitaan tai siitä nostetaan syyte siihen parhaiten soveltuvassa jäsenvaltiossa, toisi asetusehdotuksen mukaan lisäarvoa, sillä se parantaisi Euroopan oikeusalueen asianmukaista toimintaa.

Asetusehdotukselle on esitetty neljä päätavoitetta: 1) parantaa tehokasta ja asianmukaista oikeudenhoitoa EU:ssa, 2) parantaa perusoikeuksien kunnioittamista rikosoikeudellisen menettelyn siirtämisprosessissa, 3) parantaa rikosoikeudellisen menettelyn siirtämisen tehokkuutta ja oikeusvarmuutta ja 4) mahdollistaa rikosoikeudellisen menettelyn siirtäminen jäsenvaltiosta toiseen tilanteissa, joissa se edistää oikeuden toteutumista mutta ei tällä hetkellä ole mahdollista, ja vähentää rankaisemattomuutta. Ehdotettavan asetuksen pyrkimyksenä on estää se, että kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa käytäisiin samoja tosiseikkoja ja samaa henkilöä koskevia tarpeettomia rinnakkaisia rikosoikeudellisia menettelyjä. Lisäksi pyrkimyksenä on vähentää moninkertaisten menettelyjen määrää ja välttämään se, että tekijä jäisi vaille rangaistusta tapauksissa, joissa hänen luovuttamisestaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla kieltäydytään. Asetus kattaisi kaikki rikokset. Sisäministeriö pitää näitä tavoitteita kannatettavina.

Sisäministeriön hallinnonalalla on kiinnitetty huomiota asetuksen valmisteluvaiheessa asetuksen soveltamisen alkamisajankohtaan (1 artikla 2. kohta), soveltamisalaan (2. artikla 6. alakohta), menettelyn siirtämispyynnön perusteisiin (5. artiklan 2. k. j-alakohta) sekä uhrien aseman huomiointiin (8. artikla). Rikostutkinnassa voi tulla eteen tilanteita, joissa henkilö on kirjattu rikoksesta epäillyksi, mutta ilmoitusta ei hänelle ole vielä asiasta tehty (esim. jos näkyvä esitutkinta ei ole vielä alkanut ts. jutussa ollaan vielä tiedusteluvaiheessa) ja todetaan, että asian käsittely voi olla perustellumpaa toisessa jäsenvaltiossa. Asetuksen soveltamisalaan kuuluva rikosoikeudellinen menettely alkaa kuitenkin siitä, kun jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset ilmoittavat henkilölle, että häntä epäillään tai syytetään

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Sisäministeriö PL 26 00023 Valtioneuvosto	Kirkkokatu 12 Helsinki	0295 480 171 +358 295 480 171	09 160 44635 +358 9 160 44635	kirjaamo.sm@gov.fi www.intermin.fi

rikoksesta, ja päättyy kyseisen menettelyn päättämiseen, jolla tarkoitetaan sen kysymyksen lopullista ratkaisemista, onko epäilty tai syytetty tehnyt kyseisen rikoksen, sekä tarvittaessa tuomion antamista ja mahdollisen muutoksenhaun ratkaisemista (asetuksen johdanto-osan 7. kohta). Sisäministeriö arvioi, että soveltamisalan laajentamisesta voisi olla hyvä keskustella asetuksen jatkovalmistelussa ottaen huomioon kuitenkin, että soveltamisalan mahdollinen laajentaminen voisi tuoda hankalia rajanvetokysymyksiä sekä rikosprosessiin oikeusturvaan liittyviä kysymyksiä.

Asetusehdotuksen soveltamisalan osalta sisäministeriön hallinnonalalla kiinnitettiin huomiota siihen, että asetus koskee luonnollisia henkilöitä muttei oikeushenkilöitä. Asian jatkovalmistelussa valtioneuvosto on katsonut tarpeelliseksi, että neuvotteluissa tarkastellaan asetusehdotuksen mukaista uhrimääritelmää ja kiinnitetään huomiota esimerkiksi tilanteisiin, joissa rikoksesta epäiltynä tai asianomistajana on oikeushenkilö. Menettelyn siirtämispyynnön perusteet esitetään 5 artiklan 2 kohdassa kattavana luettelona, jotka pyynnön esittävän viranomaisen on otettava erityisesti huomioon. Ehdotuksen vaikutuksia perustuslakiin ja perus- ja ihmisoikeuksiin on täsmennetty U-kirjelmä (luonnoksen) 6 kohdassa yksityiskohtaisesti. Sen mukaisesti ehdotus sisältää useita takeita, joilla siirtomenettelyyn osallistuvien henkilöiden perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen turvataan. Ratkaisevassa asemassa asetuksen tavoitteiden, ml. perus- ja ihmisoikeudet, saavuttamisessa tulevat olemaan ne viranomaiset, joita asetus koskee, eli pyynnön esittävät ja pyynnön vastaanottavat viranomaiset (2 artiklan 3- 4. kohta), kuten toimivaltainen tuomari, tuomioistuin, tutkintatuomari tai yleinen syyttäjä. Sisäministeriö pitää tärkeänä, että asetuksen voimaan tultua sen käytännön soveltamiseen kiinnitetään huomiota tarvittavalla koulutuksella ja sen resursoinnilla.

Sisäministeriö pitää asetusehdotusta kannatettavana ja yhtyy valtioneuvoston kantaan.

neuvotteleva virkamies Katariina Simonen

Liitteet ei ole.

Jakelu Lakivaliokunta

Tiedoksi SM Sisäministeriö, Akseli Koskela
SM Sisäministeriö, Krista Mikkonen
SM KVY Kansainvälisten asioiden yksikkö
SM KP Esikunnan tukipalvelut, Jaana Söderman
SM KP Esikunnan tukipalvelut, Tiina Landström
SM KP Esikunnan tukipalvelut, Katarine Lindstedt

VN/13364/2023-SM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Simonen Katariina 913016085

2023-06-09